

Özel Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerinden Beklentileri

Süleyman CAN¹, Elif Sena ŞİBİR²

Özet

Bu araştırma Denizli ilinde bulunan Orta Doğu Teknik Üniversitesi ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Okulları'nda okuyan 3. Sınıf öğrencilerinin okullarda yapılan serbest zaman etkinlikleri hakkındaki beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır. Verilerin toplama sürecinde öğrencilere uzman görüşü alınmış ve görüş formu uygulanmıştır. Araştırma 2016–2017 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde Denizli ili, merkez ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Denizli Okulları'nda, 3. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini ise bu okulun 3. sınıfında öğrenim gören ve tamamı gönüllü olan 60 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmamıza katılan bu öğrencilerin 31'i kız ve 29 erkektir. Araştırmaya katılan öğrencilere serbest zaman etkinlikleri ile ilgili görüşlerini belirlemek amacı ile daha önceden uzman görüşleri alınıp hazırlanmış olan görüş formları araştırmacılar tarafından verilmiş olup, birebir gerekli açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerden formda bulunan açık uçlu dokuz soruyu cevaplamaları istenmiştir. Veriler toplandıktan sonra tek tek değerlendirilerek bunlardan içerik analizi ile bulgular elde edilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda ise; serbest zaman etkinlikleri denildiğinde öğrencilerin akıllarına eğlenceli etkinlikler geldiği tespit edilmiştir. Serbest zaman etkinliklerinin amaçları incelendiğinde öğrencilerin akıllarına gelen eğlenceli etkinlik kavramı ile serbest zaman etkinliklerinin amaçlarının birbiri ile bağlantılı olduğu görülmüştür. Öğrencilerden serbest zaman etkinliklerini bir kelime ile açıklamaları istendiğinde büyük bir çoğunluğunun eğlence kavramının üzerinde durduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin okullarda yapılan serbest zaman etkinliklerinde çoğunlukla sanatsal ve sportif faaliyetler yapmayı seçtikleri belirlenmiştir. Yapılan araştırmaya göre öğrencilerin okul zamanlarının dışında da serbest zaman etkinlikleri yaptıkları araştırmanın sonuçları arasındadır. Ancak bu sonuca rağmen öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine ayrılan zamanın artması gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Serbest zaman etkinlikleri,
Özel okullar,
İlköğretim,
Öğrenciler

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 10.09.2018

Kabul Tarihi: 17.05.2019

E-Yayın Tarihi: 31.12.2019

Expectations of Third Grade Students Attending a Private Elementary School About Leisure Activities

Abstract

The current study was conducted to determine the expectations of elementary school third grade students about leisure activities performed at schools. The study employed the case study, one of the qualitative research methods. The study was

Keywords

Leisure activities,
Private schools,
Elementary education,
Students

¹ Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, scan@mu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3150-7843>

² Öğretmen, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Denizli Okulları, Türkiye, esena213@gmail.com.

conducted on the third grade students attending the ODTÜ Development Foundation Private Denizli Schools located in the city of Denizli in 2016-2017 school year. The study group of the current research is comprised of a total of 60 voluntary third grade students. Of these 60 students, 31 are girls and 29 are boys. In order to collect the data, an opinion form prepared in advance after seeking expert opinions was administered to the participating students. There are nine open-ended questions in the form and the students were asked to answer these nine questions by the researchers after they were informed by about what should they do. After the collection of the data, they were evaluated one by one through content analysis; thus, the findings of the data were obtained. The findings of the study revealed that the students consider fun activities as leisure activities. When the objectives of leisure activities are considered, it is seen that the objectives of the activities described by the students as fun activities match with the objectives of leisure activities. When the students were asked to explain what leisure activity mean for them using only one word, it was found that many of them focused on the word “fun”. It was also determined that the students mostly prefer to do activities of arts and sports in their leisure. Moreover, it was found that the students also do some leisure activities out of their school time. However, the students were found to be of the opinion that time allocated to leisure activities needs to be increased.

Article Info

Received: 09.10.2018

Accepted: 05.17.2019

Online Published: 12.31.2019

Giriş

Eğitim kurumlarında yaparak yaşayarak öğrenmenin vazgeçilmezi olan serbest zaman etkinlikleri, günlük programın ilk etkinliklerindedir ve yaş gruplarına, çocukların ilgi alanlarına yönelik birçok seçeneği birlikte sunar. Serbest zaman dilimi çocukların başıboş bırakılması değil, çocukların istedikleri etkinliği seçmeleri anlamına gelir. Bu zaman diliminde, öğretmen müdahalesi ve katkısını en aza indirerek çocukların yaratıcılıklarını istedikleri gibi kullanabilecekleri bir ortam hazırlamak amaçlanır (Cantekiner, 2000; Dereobalı, 2007).

Toplumsal bütünleşmeyi sağlamada bir eğitim işlevine sahip olan boş zaman eğitimi, edilgen kitleleri etken, olumlu ve yaratıcı kılmak üzere kullanılmaktadır (Tezcan, 1994). Boş zaman çalışmalarının bireysel ve ulusal yönlerden kazandıracağı değerler yöre, bölge ve yurt sorunlarıyla ilgilenme ve bunların çözümlenmesinde görevler, roller yükleme gibi çok gerekli ve zorunlu sorumlulukları vardır (Akyol, 1974). Günümüz insanı şimdiye kadar hiçbir insanın sahip olamadığı kadar serbest zamana ve değerlendirme olanaklarına sahip olarak görülmektedir. Rekreasyon (serbest zaman etkinlikleri) sanayi devrimi ile iyileşen çalışma koşulları ve ekonomik yapıyla birlikte gelişen toplumlarda bireylerin sosyal yaşamlarını canlandırmak, fiziksel ve mental sağlıklarını korumalarına yardımcı olmak ve yaşam kalitesini arttırmak amaçlı oluşan alanlardan biridir (Torkildsen, 2005).

Serbest zaman, bugüne kadar değişik şekillerde tanımlanan bir kavramdır. Serbest zaman, Roberts (2006) ve Tezcan (1994) tarafından özetle; iş, uyku ve zorunluluklar dışında kalan zaman olarak tanımlanmış, bu zamanda yapılan aktiviteler de serbest zaman etkinlikleri olarak ifade edilmiştir. Boş-serbest zaman bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Serbest zaman genellikle çalışma dışında kalan zamandır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2003).

Serbest zaman ve serbest zaman doyumu insan yaşamındaki birçok faktöre bağlı olarak değişebilen ve birçok boyutu etkileyebilen bir etmen olarak önemli bir konudur. Literatür incelendiğinde, serbest zaman doyumu ile yaşam doyumu, iş doyumu, stres düzeyi, yeni kültüre adaptasyon, sıklık düzeyi, rehabilitasyon vb. konuların yoğun bir şekilde ilişkili oldukları gözlenmektedir. Serbest zamanın doyum ve başarı hissi verebilen bir kaynak olduğu bilinmektedir. Serbest zaman aktivitelerinin özünde bulundurduğu özgürlük ve gönüllülük katılımcıya yukarıda bahsedilen alanlarda kazanımlar sağlamaktadır (Torkildsen, 2005). Boş zaman, çağdaş özgür insanın çalışma günü sonunda, hafta sonunda, yıllık izninde ve emeklilik devresinde iş dışında kalan zamandır. Bu dönem zarfında toplumsal faaliyetler, eylemler tek bir başlık altında toplanamazlar (Torkildsen, 2005) Serbest zaman faaliyetleri içerik bakımından çok zengin ve çeşitlidirler. Bu çeşitler spor, sanat, zihinsel faaliyetler (kitap okuma, araştırma yapma), toplumsal faaliyetler (eş-dost ziyaretleri), yapması zahmetli olmayan kolay uğraşlar (bahçe bakımı, balık tutma) olarak sayılabilir (Bargeman, John ve

Timmermans, 2002). İnsanların zaman kullanma biçimlerinde benzerlikler vardır. Zamanın bir kısmı mal veya hizmet üretmek için yani çalışma zamanı olarak kullanılır. Bir kısmı ev ve aile sorumlulukları, bir kısmı toplumsal sorumluluklar için ayrılırken; bir kısmı yemek yeme, uyuma gibi yaşam işlerine harcanır. Bunlardan geriye kalan zaman ise serbest zamandır. Serbest zaman etkinlikleri “kişinin zorunlu uğraşları dışında kalan ve kullanma biçiminde tamamen özgür olduğu serbest zamanlarında, maddi kazanç sağlama amacı gütmeyen, herkese göre değişen amaç ve yöntemlerle ve tamamen kişisel tercihlerle yapılan etkinliklerdir” (Arslan, 2010). Buradan hareketle serbest zaman; dıştan gelen zorlamalara bağlı kalmadan bireysel kontrolün sağlandığı, eğlenme, hoşnutluk, mutluluk duygusu uyandıran, herhangi bir ücretin alınmadığı, kendi kendine olan, tatmin edici deneyimlerin yaşandığı zaman aralığı olarak kabul edilmektedir (Mieczkowski, 1990; Önder, 2003). Serbest zaman etkinlikleri, bireylerin sosyalleşmelerinde ve sosyal çevrelerinin gelişiminde, iş ve günlük hayatın, monotonluğun getirdiği stresten kurtulmalarında önemli rol oynamaktadır.

Serbest zamanların olumlu bir biçimde değerlendirilmesinin toplumsal uyumun güçlenmesinde yararlı olurken, özellikle genç nüfusu zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği ileri sürülmektedir (Tuncay, 2000). Zamanı verimli ve etkili kullanabilme öncelikle bir eğitim işidir. Bu ise okulların ve ailenin üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan hastalıklar, kişiyi ve bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir (Karaküçük, 1997).

Gelişen teknoloji nedeniyle üretimde insana olan ihtiyaç azalmaktadır. Bu yüzden insanların çalışma süreleri azalmış boş zaman süreleri de fazlalaşmıştır. Boş zaman faaliyetleri toplumun sosyal ve ekonomik yönden gelişmesini sağlar. Boş zamanların olumlu değerlendirilmesi uygarlığında bir göstergesidir (Karaküçük, 2001). Bu bağlamda boş-serbest zaman bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorunluluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zamandır. Serbest zaman genellikle çalışma dışında kalan zamandır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2003). Serbest zamanı değerlendirme bireyden bireye, toplumdaki topluma değişmektedir. Her birey serbest zamanı değerlendirme biçiminin nasıl olacağına kendisi karar verir. Ancak verilen her kararda kişinin çevresinin etkili olduğu da bir gerçektir. Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirme yolları ailelerinden ve çevrelerinden öğrendikleri ile biçim alır diyebiliriz (Tezcan, 1994).

Okul, çocukların belli bir süre ve belli amaçlar doğrultusunda, içinde yaşayıp, etkinliklere katıldığı toplumsal bir kurumdur. Okulun temel işlevi, insanın doğuştan getirdiği yeteneklerini en iyi şekilde değerlendirmek ve onu hem kendini gerçekleştiren hem de topluma uyum sağlamış ve toplum açısından yararlı bir birey haline getirmektir (Aslan ve Arslan Cansever, 2007). Aristoteles ‘okulu’ özgür vatandaşların yetiştirilmesindeki en önemli etken olarak dikkate almıştır. Günümüz eğitim anlayışı, okulun bu tanımını doğrularak, okulların huzurlu, güvenli, öğrencilerin ilgisini çeken ve rahat bir yaşama alanı haline dönüştürmenin gereğine vurgu yapmaktadır (Yaman, Eroğlu, Bayraktar ve Çolak 2010). Öğrencilerin okulları rahat ve eğlenceli bir öğrenme merkezi olarak algılamaları ile birlikte öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin motivasyonlarını artacak ve sınıf yönetimiyle de ilişkili olumlu tutumlar sergilendiği gözlenecektir (Ergün, 2008; Gürkan, 2010). Toplum yaşamında serbest zamanın giderek artması, yetişkinler eğitiminin önem ve kapsamına yeni bir boyut getirmiş, serbest zamanın dinlenme ve eğlenmenin yanı sıra öğrenme amaçları içinde kullanılması olanağını sağlamıştır. Bugün artık serbest zamanı değerlendirme bir eğitim konusu olmuştur (Bargeman, John ve Timmermans, 2002). Bundan dolayı serbest zamanın değerlendirilmesi bireyin gelişiminde önemli sahip olmakla birlikte eğitim hayatının ilk yıllarından itibaren serbest zamanı değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmaların belirlenmesinde öğrencilerin serbest zaman içerisinde yaptıkları etkinliklere ilişkin görüşleri önemlidir. Bu doğrultu da araştırmada özel eğitim kurumlarında ilkökula devam eden üçüncü sınıf öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan ‘durum çalışması (case study) deseni’ kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma (Yıldırım & Şimşek, 2005) yaklaşımı

olarak tanımlanabilir. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Patton, 1990).

Çalışma Grubu

Bu çalışma 2016-2017 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Denizli ili merkezde bulunan ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Okulları'nda öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 60 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 31'i kız ve 29'u ise erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Serbest Zaman Faaliyetleri İle İlgili Görüş Formu kullanılmıştır. Formda öğrencilerin serbest zaman faaliyetleri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacı ile 9 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacı ile görüş formunun başında bilgi bölümü bulunmaktadır. Görüş Formu sorularının geçerliliği için uzman kişilerin görüşleri alınmıştır ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra sorulara son hali verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular sırası ile aşağıda yer almaktadır.

- 1) Serbest zaman etkinliklerini bir kelime ile açıklamak isteseyiz o kelime ne olur?
- 2) Serbest zaman etkinlikleri denilince aklınıza genellikle ne geliyor?
- 3) Serbest zaman etkinliklerinde neler yapıyorsunuz?
- 4) Bu etkinliklerde en çok sevdiğiniz hangisidir? Nedenlerini açıklayınız.
- 5) Serbest zaman etkinliklerinde neler yapmak istersiniz?
- 6) Serbest zaman etkinliklerinin kaç ders saati olmasını istersiniz? Neden?
- 7) Serbest zaman etkinliklerinde arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurduğunu düşünüyor musun? Neden?
- 8) Okul dışında serbest zaman etkinliklerinde bulunuyor musunuz? Bulunuyorsanız bu etkinlikler nelerdir?
- 9) Serbest zaman etkinlikleri konusunda eklemek istediğiniz başka bir konu var mıdır? Varsa belirtiniz.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analizde farklı kişilerin aynı soru hakkında farklı düşüncelerinin görüşülenlerden elde edildiği tarzda aktarılır. Betimsel analizi yapıldıktan sonra sonuçlar doğrultusunda veriler tablolaştırılmış olup buna yönelik olarak da değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca görüş formu değerlendirilirken eş kodlayıcı uyumu sağlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problemleri için verilerden elde edilen bulgulara dayalı olarak değerlendirmeler yapılmıştır.

Öğrencilere yöneltilen birinci soru "Serbest zaman etkinliklerini bir kelime ile açıklamak isteseyiz o kelime ne olurdu?" sorusudur. Bu soruya öğrencilerin yarısından fazlası eğlenceli bir etkinlik cevabını vermişlerdir (f= 38). Aynı zamanda 6 öğrenci güzel kelimesinin aklına geldiğini belirtmiştir. 4 öğrencinin soruya rahatlamak cevabını verdiği görülmüştür. Ayrıca sevecen, mutluluk, resim yapmak kelimelerinin de öğrencilerin akıllarına geldiği görülmüştür.

Öğrencilere yöneltilen ikinci soru, "Serbest zaman etkinlikleri denilince aklınıza genellikle ne geliyor?" sorusudur. Bu soruya öğrencilerden çok farklı cevaplar gelmiştir. 18 öğrenci eğlenmek, 11 öğrenci resim çizmek ve 12 öğrencimizde sportif faaliyetlere katılmak cevabını vermiştir. Ayrıca gitar çalmak, jimnastik, dans, kulüp dersleri cevaplarını veren öğrencilerde vardır.

Öğrencilere yöneltilen üçüncü soru "Serbest zaman etkinliklerinde neler yapıyorsunuz?" sorusudur. Bu soruya öğrenciler en fazla resim çizmek cevabını vermişlerdir (f= 17). Bazı öğrenciler sportif faaliyetlere katıldıklarını belirtirken (f= 10) bazı öğrencilerin ise oyun oynamayı seçtikleri

görülmüştür (f= 15). Aynı zamanda öğrencilerin arasından dans, müzik, eğlenceli etkinlik cevaplarını verenler olmuştur.

Öğrencilere yöneltilen dördüncü soruda serbest zaman etkinliklerinde en çok sevdikleri etkinliğin hangisi olduğunu belirtmeleri ve nedenleri ile açıklamaları istenmiştir. Bu soruya öğrencilerin bir kısmı spor yapmak cevabını vermiştir. Nedenlerini ise spor yapmayı sevmeleri, eğlenceli bir etkinlik olması, spor yaparken çeşitli oyunlar oynanması şeklinde açıklamışlardır (f= 12). Öğrencilerimizin bir diğer kısmı ise resim yapmayı çok sevdiğileri için ve resim çizmenin eğlenceli olduğunu düşündükleri için resim çizmek cevabını vermişlerdir (f= 12). Bazı öğrenciler oyun oynamak cevabını vermişlerdir bunun nedenini eğlenmeyi çok sevmeleri olarak açıklamışlardır (f= 8). Bazı öğrenciler ise bilgisayar oynamak cevabını vermişlerdir, bunun nedenini ise sunum yapmanın eğlenceli olması bilgisayar oyunlarının ilgi çekici olması cevaplarını vermişlerdir (f= 9). Bunun yanında dans etmek, kitap okumak ve ağaç dikmek cevaplarını veren öğrencilerde mevcuttur.

Öğrencilere yöneltilen beşinci soruda onlara “Serbest zaman etkinliklerinde neler yapmak istersiniz?” diye görüş belirtmeleri istenmiştir. Öğrenciler en fazla oyun oynamak cevabını vermişlerdir (f= 21). Öğrencilerin bir kısmı soruya sportif faaliyetler yapma cevabını vermiştir (f= 13). Bu faaliyetlerin içinde yüzme, masa tenisi, bisiklete binmek gibi etkinlikler mevcuttur. Öğrencilerin diğer bir kısmı ise resim yapmak cevabını vermişlerdir (f= 12). Bu soruya uyumak, taş boyamak, eğlenceli şeyler yapmak, dans etmek cevabını veren öğrencilerimiz de vardır.

Öğrencilere yöneltilen altıncı soruda “Serbest zaman etkinliklerinin kaç saat olmasını istersiniz?” sorusuna cevap vermeleri istenmiştir. 27 öğrenci 2-3 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun nedenini ise çok yorucu bir ders olduğunu ve rahatlamak için 2-3 saatin yeterli olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında 20 öğrenci ise ders saatinin 8 saat olmasının gerektiğini çünkü bu dersi çok sevdiğilerini ve daha çok rahatladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bir öğrenci ise tüm derslerin serbest zaman faaliyetlerinden oluşması gerektiğini söylemiştir. Bu bağlamda serbest zaman ile ilgili yapılan etkinliklerin öğrencileri daha iyi motive ettiğini söyleyebiliriz.

Öğrencilere yedinci soru olarak “Serbest zaman etkinliklerinde arkadaşlarıyla daha çok iletişim kurduğunu düşünüyor musun? Neden?” sorusu sorulmuş ve bu cevaplarının nedenlerini açıklamaları istenmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası evet cevabını vermiştir (f= 47). Bunun nedenlerini ise takım oyunları oynamaları, başka sınıflar ile daha kolay iletişim kurmaları, derslerde arkadaşları ile çok fazla kuramadıkları için serbest zamanların iletişim kurma konusunda destek olduğunu, normal derslerden daha çok konuşabildikleri için arkadaşları ile daha çok iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir. Bu soruya 13 öğrenci hayır cevabını vermiştir. Bunun nedenini ise zamanın kısıtlı olması ve tek başına kalmayı sevmeleri şeklinde açıklamışlardır.

Öğrencilere sekizinci soruda “Okul dışında serbest zaman etkinliklerinde bulunuyor musunuz? Bu etkinlikler nelerdir?” diye sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin yarısından fazlası evet cevabını vermişlerdir (f= 48). Öğrencilerin serbest zamanlarında yaptıkları etkinlikler şu şekildedir; Müzik dinlemek, resim yapmak, tenis oynamak, jimnastik, piyano, basketbol, yüzme, bisiklete binme, koro, parka gitmek, dans, satranç. Bu soruya öğrencilerden 12’si hayır cevabını vermiştir.

Öğrencilere dokuzuncu soruda “Serbest zaman etkinlikleri konusunda eklemek istediğiniz başka bir konu var mı?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin çoğu eklemek istedikleri bir konunun olmadığını belirtmişlerdir (f= 48). 2 öğrenci bu derste daha çok spor yapmak istediğini belirtirken, 3 öğrenci serbest zaman faaliyeti olarak yüzme kursunun eklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilerin arasında eğlenceli bir derstir, yemek yapma dersi olmalıdır, bisiklete binilebilir şeklinde cevap verenler de vardır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin okullarda yapılan serbest zaman faaliyetlerine bakış açılarını değerlendirmek amacı ile yapılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı serbest zaman etkinliklerine katılmaktadırlar. Öğrencilerin serbest zaman derslerini bir kelime ile açıklamaları istenilen birinci soruda öğrencilerin serbest zaman denildiğinde akıllarına eğlenceli etkinlik kavramı gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın serbest zaman derslerine yönelik amaçları incelendiğinde öğrencilerin verdiği cevapların Milli Eğitim

Bakanlığı'nın serbest zaman faaliyetleri dersi için belirledikleri amaçlar ile paralellik gösterdiğini söylemek olasıdır. Öğrencilerin serbest zaman denildiğinde akıllarına dersten ziyade oyun oynama zamanı geldiği görülmektedir. Serbest zaman öğrenciler için bir oyun zamanıdır. Her çocuğun hoş vakitler geçirip eğlenmeye hakkı ve ihtiyacı vardır. Yeterince oyun oynayamayıp eğlenemeyen bir çocuk sağlıklı gelişemez (Birsen, 2005). Oyun çocuğun gelişiminin vazgeçilmez bir parçasıdır (Hodgkin ve Newell, 2001). Oyun ve eğlence faaliyetlerinin her çocuğun hayatındaki önemi, 1959 Çocuk Hakları Beyannamesi'nde de bildirildiği gibi uluslararası toplum tarafından uzun zamandır kabul edilmektedir (UNICEF 1998). Öğrencilerin görüş formunda serbest zaman faaliyetleri ile ilgili en çok üzerinde durdukları eğlenmek ve oyun oynamak kavramları bireylerin sosyal hakkıdır. Bu sosyal hak öğrencilere serbest zaman faaliyetleri ile okullarda tanınmaktadır.

Öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerinde resim yapmak ve sportif faaliyetlere katılma konusunda istekli oldukları ve bu faaliyetler ile ilgili okullarda çalışma yapmaya istekli oldukları görülmektedir. Aynı zamanda yapılan çalışmada görülmektedir ki öğrencilerin okul zamanı haricindeki zamanlarını da serbest zaman etkinliklerinden bazılarını yaparak değerlendirmekte olduklarını ve bundan da haz duyduklarını söyleyebiliriz.

Boş zamanın önemi ve hatta gerekliliği birçok araştırmacı tarafından belgelenecek boş zaman aktivitelerinin olumlu etkileri ortaya konmuştur (Plante ve Rodin, 1990). Bu sonuç araştırmamızın sonuçlarını da kapsar niteliktedir. Oyun ve eğlence faaliyetleri çocukların sağlığı ve huzuru için esastır ve hem fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal güç ve becerileri hem de yaratıcılığı, hayal gücünü, kendine güveni, öz yeterliliği destekler. Yapılan araştırmada öğrencilerin serbest zaman faaliyetleri sırasında arkadaşları ile daha sıkı ve daha iyi iletişim kurdukları gözlemlenmiştir. Bu sayede öğrencilerin sosyal gelişimlerinin geliştiğini de söylemek mümkündür.

Serbest zaman faaliyetleri öğrenmenin tüm yönlerine katkıda bulunur; günlük yaşama katılımın sağlıklı bir biçimidir ve sırf sağladıkları eğlence ve keyif bakımından çocuklar için doğal bir değere sahiptir. Araştırma sonuçları oyun oynamanın çocukların gelişimi için çok önemli olduğunu göstermektedir. Oyun ve eğlence faaliyetleri çocukların tartışma (görüş alışverişi), duygusal dengeyi sağlama, çatışmaları çözümüleme ve kararlar alma kapasitelerini geliştirdiği söylenebilir. Çocuklar serbest zaman etkinlikleri içerisinde oyun ve eğlence faaliyetlerine birebir katılmaları yoluyla yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlıklı bir şekilde sağlamakta, içinde buldukları çevrede ki dünyayı keşfetmekte, yeni fikirleri ve rolleri deneme imkânı bulmaları sonucunda geleceğe daha iyi ve bilinçli hazırlanmayı öğrendiklerini söyleyebiliriz. Lu ve Hu (2005) çalışmalarına göre; fiziksel serbest zaman aktivitesine katılanların büyük çoğunluğu bu aktivitelerden memnun ayrılırken (%47), çok azınlıkta olan (%8.3) bir kısmı da tatmin olmadan ayrılmakta olduğunu belirtmiştir. Lu ve Hu (2005) çalışmalarında; serbest zaman aktivitelerinde belli bir ciddiyet, düzen ve gönüllülük sergileyen kişilerin diğerlerine göre tatminin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında sportif etkinliklerin serbest zaman etkinlikleri arasında bu tarife uyan yegâne dal olduğu söylenebilir. Öğrencilerin aktif katılımlı etkinliklere daha çok tercih ettikleri benzer şekilde görülmektedir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre okullarda yapılan serbest zaman faaliyetlerine yönelik önerilerimiz ise;

- 1) Okullarda yapılan serbest zaman etkinlikleri öğrencilerin ihtiyaçları ve istekleri göz önüne alınarak yapılmalıdır.
- 2) Okullarda yapılan serbest zaman etkinliklerinin süreleri yapılan etkinliklerin amacına uygun olarak iyi düzenlenmelidir.
- 3) Serbest zaman etkinliklerinde öğrencilerin daha çok iletişim kurmalarına önem verilmelidir.
- 4) Serbest zaman etkinlikleri çocukların yaş düzeylerine ve fiziksel yapılarına bağlı olarak düzenlenmelidir.

Kaynakça

- Arslan, S. (2010). *Yetişkin kent halkının belediyelerin serbest zaman eğitimi ile rekreasyon etkinliklerinin sunumuna ve yaşam kalitesine etkisine ilişkin görüşleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akyol, A. (1974). *Gençlik kampları dair sözleşme*. Ankara: A.Ü.S.B.F., İnsan Hakları Merkezi Yayınları.

- Aslan, N. ve Arslan Cansever, B. (2007). Okuldaki sosyal etkinliklere katılımda ebeveyn-çocuk etkileşimi (kültürlerarası bir karşılaştırma). *Ege Eğitim Dergisi*, 8 (1), 113-130.
- Bargeman, B., John C.H. & Timmermans, H., (2002). Vacation behavior using a sequence alignment method. *Annals of Tourism Research*, 29.
- Birsen, G. (2005). Çocukların eğlencesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(özel sayı) 1-6.
- Cantekiner, S. (2000). Okul öncesi dönemde girişkenlik eğitimi, *Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı El Kitabı*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Dereobalı, N. (2007). Yapılandırmacı yaklaşım ve okul öncesi eğitimde serbest zaman etkinlikleri. *Mesleki Eğitim Dergisi*, 9(18): 45-52.
- Ergün, M. (2008). Sınıfta motivasyon, Karip, E. (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde, Ankara: Pegem Akademi.
- Gürkan, U. (2010). Sınıfta güdülenme, Sarpkaya, R. (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde, Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Hodgkin, R. & Newell, P. (2001). *Çocuk haklarına dair sözleşme uygulama el kitabı*, Newyork: UNICEF.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y.,(2003). *Boş zaman-rekreasyon yönetimi*, (I. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Karaküçük, S., (1997). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme*, Ankara: Seren Ofset.
- Karaküçük, S., (2001). *Boş zamanları değerlendirme*, Ankara: Seren Matbaacılık.
- Lu, L. & Hu, C. H. (2005). Personality leisure experiences and happiness. *Journal of Happiness Studies*. 6, 325–342.
- Mieczkowski, Z. (1990). *World trend in tourism and recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
- Önder, S. (2003). Selçuk üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 17 (32), 31-38.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park, CA: Sage.
- Plante, T.G. & Rodin, J. (1990). Physical fitness and enhanced psychological health. *Current Psychology*, 9 (1), 3-22.
- Roberts, K. (2006). *Leisure in contemporary society*, Wallingford, UK: Cabi.
- Tezcan, M. (1992). *Sosyolojik açıdan boş zamanların değerlendirilmesi*, Ankara: A.Ü. Yayını.
- Tezcan, M. (1994). *Boş zamanları değerlendirme sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Tuncay, S. (2000). Türkiye’de gençlik sorunlarının psikolojik boyutu. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 244-251.
- Tordkilsen, G. (2005). *Leisure and recreation management*, London and New York: Routledge.
- Yaman, E., Eroğlu, Y., Bayraktar, B. ve Çolak, T.S. (2010). Öğrencilerin güdülenme düzeylerinde etkili bir faktör: Okul zorbalığı. *Akademik Bakış Dergisi*, 20, 1-17.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (Genişletilmiş 5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.